

آموزش جغرافیا در مدارس ایرانی خارج از کشور

چکیده

در طی سالیان گذشته بسیاری از ایرانی‌ها به انگیزه‌های گوناگونی مانند کار، تجارت، سیر و سیاحت و ... به سرزمین‌های دور و نزدیک سفر کرده‌اند که در این میان، برخی رحل اقامت افکنده و ماندگار شده‌اند. این مهاجران ایرانی تبار همواره علاقه‌مند به حفظ زبان و فرهنگ خود بوده و اشتیاق به ادامه ارتباط و پیوند با سرزمین مادری خویش داشته‌اند. به دلیل همین احساس نیاز، وزارت آموزش و پرورش ۱۲۷ مدرسه در ۸۱ کشور جهان ایجاد کرده است. از آنجا که برنامه‌ریزی و هدایت این مدارس به‌طور متمرکز از داخل کشور ایران انجام می‌گیرد، سبب می‌شود که عموماً همان نگرش‌ها، دیدگاه‌ها و دستورالعمل‌های مطرح در مورد امور آموزشی داخل کشور به خارج از کشور نیز تسری یابد. این، در حالی است که مؤلفه‌های مختلف آموزشی داخل و خارج کشور یکسان نیست. در این مقاله با بررسی‌های میدانی و روش‌های توصیفی و تحلیلی به‌صورت موردی با مقایسه وضعیت آموزش جغرافیا در مدارس داخل کشور با مدارس ایرانی مستقر در کشور امارات، به این نتیجه رسیده‌ایم که باید اصل کلی بر جذب حداکثری دانش‌آموزان خارج از کشور به مدارس ایرانی قرار گرفته و با تعدیل مقررات آموزش و اعطای آزادی عمل بیشتر به مسئولان محلی، فرصت گران‌بهای حضور دانش‌آموزان در این مدارس، صرف تقویت هویت ایرانی در عمق وجود آن‌ها شود. برای مثال در تدریس جغرافیا با استفاده از روش‌های تدریس فعال و فیلم‌ها و تصاویر جغرافیایی، ذهن دانش‌آموزان باید به‌طور مؤثرتر با طبیعت و فرهنگ اصیل ایران مأنوس و کلاس‌های جذاب‌تر ایجاد شود. همچنین در برگزاری امتحانات نیز به‌جای نمره‌گرایی و تأکید بر محفوظات و سطوح پایین‌شناختی، بر سطوح بالاتر حیطه‌های مهارتی و نگرشی مانند ایران‌دوستی و تعمیق عناصر ملی، فرهنگی و دینی در اندیشه و باور دانش‌آموزان تأکید به‌عمل آید.

کلیدواژه‌ها: مدارس خارج از کشور، آموزش جغرافیا، ایالات متحده عربی

رسول شریفی نجف‌آبادی

دکترای جغرافیا، دانشگاه فرهنگیان، استان اصفهان

مقدمه

در دوم دسامبر ۱۹۷۱ میلادی، امارت‌های جنوبی خلیج فارس شامل ابوظبی، دبی، شارجه، عجمان، ام‌القوین و فجیره با یکدیگر متحد شدند و کشور امارات متحده عربی را تأسیس کردند. مدتی بعد، امارت رأس‌الخیمه نیز به این اتحادیه پیوست. امروزه این کشور با ۸۳۶۰ کیلومتر مربع مساحت، حدود ۴/۵ میلیون نفر جمعیت دارد که از این تعداد، حدود یک سوم تابعیت این کشور را دارند و بقیه مهاجران سایر کشورها هستند. زبان رسمی این کشور عربی است، اما به دلیل فراوانی مهاجران، زبان انگلیسی به‌عنوان زبان مشترک محاوره‌ای رواج فراوان یافته است (Social Studies, 2009). ۶۱ درصد از اقتصاد این کشور به صادرات نفت و گاز، ۳۵/۸ درصد به بازرگانی، جهانگردی و خدمات و تنها ۲/۳ درصد به بخش کشاورزی وابسته است (خبرگزاری فارس، ۱۳۸۹/۸/۵).

شکل ۱: نقشه کشور امارات متحده عربی

شکل ۲: تصاویری قدیمی از مدرسه ایرانیان در دبی

مجتمع آموزشی توحید پسران دبی

مجتمع آموزشی غیرانتفاعی آداب دبی

مجتمع آموزشی ایرانیان در شارجه

شکل ۳: تصاویری از مجتمع‌های آموزشی ایرانیان در امارات متحده عربی

بیان مسئله

از آنجا که مدارس ایرانی خارج از کشور زیر نظر وزارت آموزش و پرورش ایران اداره می‌شوند، برنامه‌ریزی و هدایت آن‌ها نیز به‌طور متمرکز از داخل کشور ایران و توسط مرکز امور بین‌الملل و مدارس خارج از کشور انجام می‌گیرد. این موضوع سبب می‌شود که عموماً همان نگرش‌ها، دیدگاه‌ها و دستورالعمل‌های مطرح در مورد امور آموزشی داخل کشور به خارج از کشور نیز تسری یابد. حال این سؤال مطرح می‌شود که آیا مؤلفه‌های مختلف آموزشی مانند اهداف و محتوای آموزشی، ویژگی‌های دانش‌آموزان و معلمان، روش‌های تدریس، شرایط محیطی، شیوه ارزشیابی و... در داخل کشور با خارج از کشور یکسان است؟ و آیا اصولاً می‌توان همان دیدگاه‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی داخل کشور را

پیوندهای فرهنگی و تجاری بین مردم بنادر و جزایر جنوبی ایران با شیخ‌نشین‌های امارات پیشینه‌ای عمیق دارد و صدها سال است که قایق‌ها و لنج‌ها سینه آب‌های گرم خلیج فارس را شکافته و انسان‌ها و کالاها را به این سو و آن سو برده‌اند

پیوندهای فرهنگی و تجاری بین مردم بنادر و جزایر جنوبی ایران با شیخ‌نشین‌های امارات پیشینه‌ای عمیق دارد و صدها سال است که قایق‌ها و لنج‌ها سینه آب‌های گرم خلیج فارس را شکافته و انسان‌ها و کالاها را به این سو و آن سو برده‌اند. در این میان، ایرانیانی نیز بوده‌اند که در آن سوی آب اقامت یافته و به کار و تجارت پرداخته‌اند. هرچند تعداد دقیق ایرانی‌های ساکن در کشور امارات مشخص نیست، ولی حدس زده می‌شود که در حدود ۳۰۰ هزار نفر باشند (خبرگزاری فارس، ۱۳۸۹/۸/۵). ایرانی‌های ساکن کشور امارات مشاغل گوناگون دارند، اما عمده مشاغل آن‌ها تجارت به‌صورت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، هتل‌داری و رستوران‌داری، فعالیت‌های توریستی، ساخت‌وساز بناهای مسکونی و تجاری و تعمیرات و تزئینات خودرو است.

مهاجران ایرانی تبار مقیم امارات به‌صورت خودجوش یا با یاری گرفتن از سفیران دولتی به ایجاد مراکز فرهنگی و مدارس ایرانی در این کشور همت گماشته‌اند. اولین مدرسه ایرانی در سال ۱۳۳۶ هجری شمسی (۱۳ سال قبل از اتحاد شیخ‌نشین‌های جنوبی خلیج فارس و تشکیل کشور امارات متحده عربی) در امارت دبی گشایش یافت. در این سال گروهی از ایرانیان از شیخ راشد، حاکم وقت امارت دبی تقاضا کردند تا برای تحصیل فرزندانشان مدرسه‌ای ایرانی تأسیس شود. پس از موافقت وی و صدور مجوز وزارت فرهنگ ایران، اولین مدرسه رسمی ایرانیان در یک ساختمان کوچک و قدیمی که از طرف یکی از تجار ایرانی در اختیار هیئت فرهنگی ایران قرار گرفته بود، تأسیس شد. در سال بعد، از طرف وزارت فرهنگ ایران ساختمان مجهزی برای این مدرسه ساخته شد (پایگاه اینترنتی مجتمع آموزشی توحید پسران دبی، ۱۳۹۱). همراه با توسعه مدارس در امارت دبی، مجتمع آموزشی ابوظبی (در سال ۱۳۴۹ش) و مجتمع آموزشی شارجه (در سال ۱۳۵۲ش) نیز تأسیس شدند و تعلیم و تربیت ایرانیان در این شیخ‌نشین‌ها را بر عهده گرفتند. بعدها مجتمع دیگری نیز در شهر العین ایجاد شد. هم‌اکنون، سرپرستی مدارس ایران در امارات متحده عربی، امور برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت، هماهنگی و نظارت هشت مجتمع آموزشی مستقر در این کشور را برعهده دارد (پایگاه اینترنتی سرپرستی مدارس ایران در امارات متحده عربی، ۱۳۹۱).

۳. ویژگی‌های دانش‌آموزان الف. ملیت

دانش‌آموزان شاغل به تحصیل در مدارس ایرانی کشور امارات عموماً تابعیت ایرانی دارند، اما برخی از اتباع کشورهای افغانستان و تاجیکستان که به زبان فارسی آشنایی دارند نیز در این مدارس ثبت‌نام کرده‌اند. اگر معتقد باشیم که بخش‌هایی از کشورهای ذکر شده (افغانستان، تاجیکستان و...) تا زمانی که چندین دور جزئی از خاک ایران بوده‌اند و ما باید همچنان در جهت بسط و گسترش فرهنگ فارسی و ایرانی در این کشورها بکوشیم و آن‌ها را در حوزه فرهنگی خود نگاه داریم، حضور این دانش‌آموزان در مدارس ایرانی فرصتی مغتنم است. تدریس زبان فارسی و تاریخ و جغرافیای ایران می‌تواند در مجموعه این دانش‌آموزان، هویتی یگانه ایجاد کند.

شکل ۵: تصویری از مدرسه ایرانی شارجه

شکل ۶: تصویری از کلاس پر شور جغرافیا در مدرسه ایرانی شارجه

ادارهٔ تعلیم و تربیت کشور امارات نیز کتاب‌های سه‌جلدی علوم اجتماعی کشور امارات را تألیف و تدریس آن را در کلیهٔ مدارس خارجی اجباری کرده است

به خارج از کشور نیز تسری داد؟ برای بررسی این موضوع، به‌صورت موردی، وضعیت آموزش جغرافیا در مدارس ایرانی مستقر در کشور امارات متحدهٔ عربی را مورد بررسی و مقایسه قرار داده‌ایم.

روش تحقیق

روش تحقیق توصیفی - تحلیلی بوده و به این منظور با جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات از منابع معتبر کتابخانه‌ای، مشاهدات میدانی و مصاحبه به دانش‌آموزان و مسئولان مدارس، اطلاعات اولیه فراهم آمده و تجزیه و تحلیل شده است.

بحث

۱. اهداف آموزشی

در نظام آموزشی ایران، هدف‌های متعددی در حیطه‌های شناختی، مهارتی و نگرشی برشمرده شده است که تعداد آن‌ها بالغ بر ده‌ها مورد می‌شود که همهٔ آن‌ها ارزش یکسان ندارند و برخی از آن‌ها از اولویت ویژه برخوردارند (وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۹۰). اگر دانش‌آموزان ایرانی را که به دلایل گوناگون در خارج از کشور اسکان یافته‌اند، بخشی از پیکرهٔ جامعهٔ ایرانی بدانیم و توجه داشته باشیم که از یک سو با دور بودن از سرزمین مادری و از سوی دیگر با قرار گرفتن در فضای فرهنگی بیگانه، ممکن است به مرور با فرهنگ اصیل خود بیگانه شوند و روحیهٔ میهن‌دوستی و غرور ایرانی آن‌ها تضعیف شوند، قبول خواهیم کرد که باید هدف و اولویت اول آموزشی در مدارس خارج از کشور را در جذب دانش‌آموزان و تقویت پیوند آن‌ها با فرهنگ سرزمین مادری قرار دهیم. در این صورت، دروسی مانند زبان و ادبیات فارسی، جغرافیا و تاریخ ایران، نقش محوری می‌یابند.

۲. محتوای آموزشی

محتوای برنامهٔ درسی جغرافیا که در مدارس ایرانی کشور امارات متحدهٔ عربی تدریس می‌شود، عیناً مطابق با همان برنامه‌های درسی است که در داخل کشور تدریس می‌شود، ولی دو تفاوت در آن‌ها مشاهده می‌شود:

الف. درس استان‌شناسی به دلیل اقتضای شرایط مکانی از برنامهٔ درسی حذف شده است، چون احتمالاً مسئولان آموزشی بر این باور بوده‌اند که دانش‌آموزان ایرانی مقیم کشور امارات از استان‌های متفاوتی هستند و نمی‌توان کتاب استان‌شناسی خاصی را برای آن‌ها در نظر گرفت.

ب. از سوی دیگر، ادارهٔ تعلیم و تربیت کشور امارات نیز کتاب‌های سه‌جلدی علوم اجتماعی کشور امارات را تألیف و تدریس آن را در کلیهٔ مدارس خارجی اجباری کرده است، زیرا بر این باور بوده که کلیهٔ دانش‌آموزان خارجی مقیم امارات باید با جغرافیا، تاریخ و فرهنگ این کشور آشنا شوند (Social Studies, 2009).

شکل ۴: تصاویر روی جلد کتاب‌های اجتماعی کشور امارات متحدهٔ عربی (Social Studies, ۲۰۰۹)

ب. مدت اقامت در خارج از کشور

دانش‌آموزان مدارس ایرانی سابقه اقامت‌های متفاوت در کشورهای امارات دارند. برخی از آن‌ها متولد کشورهای امارات یا کشورهای دیگر بوده و تاکنون به کشور ایران سفر نکرده‌اند و «ایرانی شناسنامه‌ای» هستند. شناخت این افراد از کشور ایران بسیار محدود، جزئی و سطحی و گاهی بسیار ناقص یا غلط است. در سوی دیگر این طیف، دانش‌آموزانی هستند که مدت کوتاهی در این کشور رحل اقامت افکنده و به طور دائم با کشور ایران در ارتباط بوده و اطلاعات آن‌ها از جغرافیا، فرهنگ و ادبیات ایران جامع است. بدیهی است که این تفاوت گسترده در میزان اطلاعات دانش‌آموزان، تدریس در کلاس‌ها را با مشکلاتی همراه می‌سازد.

ج. آشنایی با زبان فارسی و فرهنگ ایرانی

دور بودن از جامعه ایرانی، مطالعه کم کتاب، مجله و روزنامه‌های فارسی زبان، تماشای محدود شبکه‌های ایرانی و سایر موضوعات، باعث شده است که آشنایی دانش‌آموزان ایرانی خارج از کشور با زبان و ادبیات فارسی و در نتیجه تاریخ و جغرافیای ایران، محدود شود. بنابراین، گروهی از این دانش‌آموزان در خوانش متون فارسی ضعیف‌اند و قادر به روخوانی روان و درک کامل محتوای کتاب‌های درسی نیستند. این دانش‌آموزان برخی از اصطلاحات رایج در کتاب‌های درس جغرافیا مانند «گردشگر» را متوجه نمی‌شوند و برای آن‌ها کلمات معادل آن‌ها مثل «توریست» یا «سیاح» آشنا تر است.

د. آشنایی با سایر زبان‌ها

تقریباً به همان نسبتی که بر طول دوره اقامت ایرانی‌ها در کشور امارات افزوده می‌شود، به دلیل تعامل با سایر ملیت‌ها، تسلط آن‌ها بر زبان‌های دیگر نیز بیشتر می‌شود. در مقابل ضعف مطرح‌شده در مورد زبان فارسی، بسیاری از دانش‌آموزان به زبان‌های محلی ایرانی، مانند بلوچی، لاری و... و همچنین زبان‌های خارجی، مثل عربی، انگلیسی، اردو و برخی زبان‌های دیگر تسلط خوبی دارند و به راحتی صحبت می‌کنند یا حداقل این زبان‌ها را می‌فهمند. این دسته از دانش‌آموزان در ترجمه متون علمی انگلیسی و عربی و برگزاری گردش‌های علمی و بازدید از موزه‌ها قابلیت‌ها و استعداد‌های خوبی دارند که می‌توان در آموزش جغرافیا از آن‌ها بهره گرفت.

ه. آشنایی با سایر سرزمین‌ها و فرهنگ‌ها

از آنجا که حدود دو سوم افراد مقیم امارات از اتباع کشورهای خارجی

هستند، تنوع ملیتی و قومیتی زیادی در این کشور وجود دارد. در چنین شرایطی، این فرصت برای دانش‌آموزان ایرانی فراهم شده است که با اتباع کشورهای مختلف رابطه دوستی برقرار کنند و به طور گسترده با سایر کشورهای فرهنگ‌ها آشنا شوند. بر همین اساس، دانش‌آموزان در طی تدریس با مقایسه جغرافیا، تاریخ و فرهنگ ایرانی با سایر کشورهای فرهنگ‌ها به طرح سؤالات مختلفی می‌پردازند که پاسخ‌های منطقی به آن‌ها می‌تواند به رفع ابهامات و تعمیق شناخت آن‌ها از فرهنگ‌ها و جغرافیای کشورهای جهان کمک کند.

۴. فضا و امکانات کمک آموزشی

خوشبختانه به دلیل سابقه زیاد مدارس ایرانی مستقر در کشورهای امارات، اغلب مکان‌های اختصاص یافته به این مدارس در بهترین محلات و فضاهای شهری قرار دارند. همچنین با تلاش مدیران آموزشی و انجمن‌های اولیا و مربیان، بسیاری از ساختمان‌های فرسوده نوسازی و بهسازی و به کتابخانه‌ها، سایت‌های رایانه و اینترنت، آزمایشگاه و سالن‌های سمعی و بصری مجهز شده‌اند. اکثر دانش‌آموزان نیز به اینترنت و رایانه دسترسی دارند. علاوه بر آن، موزه‌های تاریخ طبیعی، باستان‌شناسی و فرهنگی مختلفی نیز در امارت‌های مختلف وجود دارد که بازدید از آن‌ها توصیه می‌شود. معروف‌ترین این مراکز موزه مردم‌شناسی دبی، موزه‌های تاریخ طبیعی و آبزیان شارجه و باغ وحش العین هستند. وجود این شرایط مناسب، امکان اجرای انواع روش‌های تدریس فعال با تأکید بر استفاده از فیلم‌ها و تصاویر ایران و بازدیدهای میدانی و انجام گفت‌وگوهای آزاد و تحلیلی را فراهم می‌سازد.

۵. ویژگی‌های معلمان

معلمان مدارس ایرانی خارج از کشور به دو گروه کلی تقسیم می‌شوند: الف. گروه اول معلمانی هستند که سال‌ها در مدارس داخل کشور تدریس داشته و پس از قبولی در آزمون به این گونه مدارس اعزام شده‌اند. این معلمان معمولاً از تحصیلات و سابقه آموزشی بالا برخوردارند و دانش وسیعی در حوزه‌های روش‌های تدریس و علوم تربیتی و تسلط کامل بر محتوای کتب درسی ایرانی دارند. اما عمده‌ترین مشکلات این گونه معلمان آشنا نبودن آن‌ها با جغرافیا، تاریخ و جامعه‌شناسی کشورهای امارات و همچنین مسلط نبودن آن‌ها بر محتوای کتاب‌های اجتماعی امارات است که به زبان انگلیسی نگاشته شده‌اند. ب. گروه دوم شامل هم‌وطنان ایرانی مقیم خارج از کشور می‌شود که برای تدریس در مدارس اعلام آمادگی می‌کنند. این افراد هرچند

شکل ۷. تصاویر بازدید دانش‌آموزان ایرانی از موزه‌های کشورهای امارات متحده عربی

معمولاً تحصیلات و تجربه آموزشی کمتری دارند، اما به دلیل شناخت از محیط و شرایط روحی و خانوادگی دانش‌آموزان در برقراری ارتباط با دانش‌آموزان موفق‌اند.

۶. روش‌های تدریس

باید همواره مقدم دانش‌آموزان ایرانی خارج از کشور را به مدارس ایرانی گرامی داشت، زیرا با وجود گسستگی‌های ناشی از دور بودن از سرزمین مادری و امکان تحصیل در سایر مدارس خارجی، این دانش‌آموزان، مدرسه ایرانی را برای تحصیل انتخاب کرده‌اند. در چنین شرایطی شیوه تدریس معلم و رابطه او با دانش‌آموز مهم‌ترین مرحله از فرایند آموزش است که می‌تواند در استمرار حضور دانش‌آموزان در مدرسه و ارتباط آن‌ها با فرهنگ ایرانی مؤثر باشد. برای برخی از این دانش‌آموزان، مدرسه ایرانی تنها نقطه اتصال به جامعه ایرانی به حساب می‌آید، چرا که بسیاری از آن‌ها در طول روز با دوستان محلی از اتباع سایر کشورها، کانال‌ها و شبکه‌های غیرفارسی ارتباط دارند و به اندازه کافی با کتاب‌ها و نشریات ایرانی و سایر مراکز ایرانی ارتباط ندارند. هرچند حجم زیاد محتوای کتاب‌های درسی در بسیاری از موارد این فرصت را از معلم سلب می‌کند، اما این هنر معلم است که با استفاده از بیان شیرین و روش‌های تدریس متنوع و وسایل کمک‌آموزشی و به‌ویژه فیلم‌هایی از طبیعت، آثار تاریخی و سرودهای دلنشین ایرانی به محتوای کتاب‌ها جان دهد و کلاس را جذاب و شیرین کند.

محیط مدرسه و شیوه‌های تدریس معلمان باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموزان برای ورود به مدرسه و دیدن معلم و دوستان هم‌زبان و هم‌فرهنگ خود لحظه‌شماری کنند و با حضور در مدرسه احساس شادابی و شور داشته باشند و با برقراری ارتباط با فرهنگ غنی خود از احساس ایرانی بودن سرشار و سرمست شوند و هنگام خروج از مدرسه و هنگام مواجهه با سایر ملیت‌ها به ایرانی بودن خود افتخار کنند.

۷. شیوه ارزشیابی

سبک ارزشیابی حافظه‌محور و تأکید بر آزمون‌های پایانی، مانعی اساسی در ایجاد نوآوری در آموزش و استفاده از شیوه‌های تدریس فعال است که باعث می‌شود بیشتر اوقات، هدف‌های عالی حیطه‌های مهارتی و نگرشی، قربانی هدف‌های محدود حیطه‌های شناختی و حافظه‌محور شود (شریفی نجف‌آبادی، ۱۳۸۴). اگر برای دانش‌آموزان داخل کشور بتوان تا حدودی از این موضوع چشم‌پوشی کرد، به نظر می‌رسد که در مورد دانش‌آموزان خارج از کشور نتوان از این ضعف گذشت.

در یک جمع‌بندی کلی دانش‌آموزان حاضر در کلاس‌های جغرافیای مدارس ایرانی موجود در کشور امارات را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد:

۱. برخی از دانش‌آموزان ایرانی یا غیرایرانی از ابتدای دوره ابتدایی وارد مدارس ایرانی شده و همپای سایر دانش‌آموزان به تحصیل پرداخته‌اند و همچنین به دلیل رفت و آمد به میهن عزیزمان ایران و مشاهده شبکه‌های ایرانی، شناخت آن‌ها از سرزمین ایران در حد دانش‌آموزان داخل کشور است که آموزش جغرافیا به آن‌ها آسان است و در ارزشیابی‌ها نیز نمرات بالا کسب می‌کنند.

۲. اما گروه دیگری از دانش‌آموزان ایرانی یا غیرایرانی نیز هستند که در خارج از کشور متولد شده یا از ابتدا در مدارس ایرانی نبوده و در طی

چند سال اخیر از مدارس سایر کشورها به مدارس ایرانی آمده‌اند که ارتباط آن‌ها با جامعه و رسانه‌های ایرانی محدود است. این دانش‌آموزان شناخت بسیار جزئی از سرزمین ایران دارند و حتی نمی‌توانند استان‌ها یا رودخانه‌های مهم را روی نقشه ایران پیدا کنند. متأسفانه این دانش‌آموزان در طول تحصیل با مشکلات زیادی مواجه‌اند و در فهم بسیاری از مطالب مشکل دارند و در ارزشیابی‌های کتبی نیز نمرات پایین می‌گیرند. در خصوص این دانش‌آموزان دو نوع دیدگاه متفاوت می‌توان داشت: نگاه جذبی و نگاه دفعی. نگاه اول این است که بپذیریم این دانش‌آموزان ایرانی یا غیرایرانی که به تازگی وارد مدارس فارسی‌زبان ایرانی شده‌اند لازم نیست به اندازه دانش‌آموزان معمولی از مشخصات جغرافیایی و تاریخی و فرهنگی ایران شناخت داشته باشند. بنابراین در مورد جزئیات به آن‌ها سخت‌گیری نکنیم. نگاه دوم این است که همان انتظاراتی را که از دانش‌آموزان داخل ایران داریم از آن‌ها داشته باشیم که با این دیدگاه، به احتمال زیاد آن‌ها مشکلات فراوان پیدا می‌کنند و چه‌بسا عازم مدارس عربی یا انگلیسی شوند!

نتیجه‌گیری

برای دانش‌آموزان ایرانی خارج از کشور «مدرسه ایرانی» یک «ایران کوچک» است که آن‌ها در این مکان هویت خویش را جست‌وجو می‌کنند. بنابراین باید شرایط این مدارس به گونه‌ای باشد که با جذب حداکثری دانش‌آموزان، زمینه ارتباط با فرهنگ و تاریخ و جغرافیای غنی ایرانی فراهم شود. بدیهی است که اگر ما نتوانیم شرایط بهینه‌ای را در این زمینه فراهم آوریم، این فرصت برای دانش‌آموزان خارج از کشور فراهم است که به مدارس سایر کشورها بروند و در نتیجه از هویت ایرانی خویش بیش از پیش فاصله بگیرند.

واقعیت این است که مؤلفه‌های مختلف آموزشی در داخل و خارج از کشور یکسان نیست و نمی‌توان همان دیدگاه‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی داخل کشور را به خارج از کشور نیز تسری داد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که با تشکیل یک کارگروه ویژه، مؤلفه‌های مختلف آموزشی خاص کشورهای مختلف بررسی و سعی شود تا با تعدیل شرایط موجود، آزادی عمل بیشتری به مدارس خارج از کشور داده شود. برای مثال معلم بتواند در تدریس جغرافیا با تأکید بیشتر بر برخی از فصول کتاب و استفاده مؤثرتر از روش‌های تدریس فعال و فیلم‌ها و تصاویر جغرافیایی ایران، ذهن دانش‌آموزان به‌طور مؤثرتر با طبیعت و فرهنگ ایران مانوس و کلاس‌های جذاب‌تر ایجاد شود. همچنین در برگزاری امتحانات نیز به جای تأکید بر محفوظات و سطوح پایین‌شناختی، تأکید بر سطوح بالاتر حیطه‌های مهارتی و نگرشی قرار گیرد.

منابع

۱. پایگاه اینترنتی سرپرستی مدارس ایران در امارات متحده عربی (www.uae-irs.com)
۲. پایگاه اینترنتی خبرگزاری فارس، ۱۳۹۱. (www.farsnews.com)
۳. پایگاه اینترنتی مجتمع آموزشی نمونه و بین‌الملل توحید پسران دبی، ۱۳۹۱. (www.bi-st.com)
۴. پایگاه اینترنتی مجتمع آموزشی شارجه، ۱۳۹۱. (www.sirs.ir)
۵. پایگاه اینترنتی وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۹۱. (www.medu.ir)
۶. شریفی نجف‌آبادی، رسول (۱۳۸۴). «بررسی مشکلات آموزش جغرافیا در برنامه‌های جدید». مجله آموزش جغرافیا، دوره بیستم، شماره ۱، صص ۵۴-۵۱.
7. Social Studies, 2009, Ministry of Education, UAE, 13th edition.